

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора Барського Юрія Миколайовича
на дисертацію Невар Оксани Володимирівни
**«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

У сучасних умовах все більшого значення набувають питання сталого розвитку промислових галузей, зокрема деревообробної промисловості, яка є важливим сектором економіки України. Світова практика свідчить, що впровадження принципів сталого розвитку сприяє не лише економічному зростанню, але й збереженню природних ресурсів та покращенню якості життя. Дослідження показують, що деревообробна промисловість, завдяки своїй високій експортній орієнтованості, може значно впливати на економічну стабільність та розвиток країни.

Недостатня розробленість багатьох аспектів організаційно-економічного забезпечення сталого розвитку деревообробної промисловості обумовлює пошук нових підходів до ефективного використання ресурсів, впровадження інноваційних технологій та принципів циркулярної економіки. Воєнні дії в Україні, що спричинили значні економічні втрати та руйнування інфраструктури, підкреслюють необхідність розробки стратегії сталого розвитку, що враховує специфічні умови воєнного та повоєнного періодів.

Отже, формування теоретичних положень, методичного забезпечення і розроблення практичних рекомендацій щодо організаційно-економічних засад сталого розвитку деревообробної промисловості України сприяє вирішенню актуальних проблем галузі та має як наукове, так і практичне значення. Це обумовлює актуальність теми дисертації Невар Оксани Володимирівни, яка

пропонує комплексний підхід до забезпечення сталого розвитку деревообробної промисловості України в умовах сучасних викликів.

2. Зв'язок з теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями

Актуальність результатів дисертації Невар О. В. підтверджується також її зв'язком із науковими дослідженнями Лабораторії проектів та ініціатив Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зокрема, під час виконання держбюджетної теми «Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання» (державний реєстраційний номер 0120U102632), де дисертантка приймала безпосередню участь.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їхня достовірність

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційній роботі Невар Оксани Володимирівни, ґрунтуються на комплексному аналізі теоретичних та емпіричних даних, що забезпечує їхню високу обґрунтованість і достовірність. Використання широкого спектру методів дослідження, включаючи діалектичний, емпіричний, системний та логіко-структурний підходи, методи системного аналізу, синтезу й узагальнення, структурного аналізу, статистичні та графічні методи, дало змогу забезпечити глибокий і всебічний аналіз досліджуваних проблем.

Дисертаційна робота базується на широкій інформаційній базі та включає законодавчі й нормативні акти, статистичні дані, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, а також результати власних досліджень авторки, що забезпечило високу достовірність отриманих результатів і зроблених висновків. Основні результати дослідження пройшли апробацію на наукових конференціях та впроваджені у діяльність деревообробних підприємств (підтверджується відповідними довідками), що свідчить про практичну значимість і достовірність наукових положень й рекомендацій роботи.

Поставлена мета дослідження досягнута, а завдання розкривають зміст дисертаційної роботи. Робота виконана на високому рівні і вирізняється логічністю викладення матеріалів. Основні наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими, логічно випливають з одержаних результатів і свідчать про використання комплексу сучасних методів дослідження.

Таким чином, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертаційній роботі, є високим, що підтверджується застосуванням сучасних методів дослідження, широкою інформаційною базою та апробацією результатів на практиці.

4. Структура роботи, оцінка змісту дисертації та її завершеність

Структура дисертаційної роботи Невар Оксани Володимирівни є логічно побудованою і складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Така структура забезпечує повне та послідовне розкриття досліджуваної теми.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження, наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, а також висвітлено апробацію результатів дослідження.

Перший розділ роботи присвячений теоретико-методичним основам сталого розвитку деревообробної промисловості. Розглянуто теоретичні основи сталого розвитку, обґрунтовано концепцію сталого розвитку деревообробної промисловості та удосконалено методичні підходи до діагностики сталого розвитку (с. 29-77).

Другий розділ містить діагностику сталого розвитку деревообробної промисловості України. Проведено оцінку сировинного потенціалу, аналіз розвитку деревообробної промисловості з урахуванням сталості, інтегральну оцінку та визначено фактори сталого розвитку у воєнний і повоєнний періоди (с. 81-142).

Третій розділ присвячений удосконаленню організаційно-економічного забезпечення сталого розвитку деревообробної промисловості. Розглянуто

світовий досвід, запропоновано організаційно-економічний механізм на засадах циркулярної економіки та розроблено рекомендації щодо сталого розвитку деревообробної промисловості України (с. 146-196).

Загальні висновки розкривають основні результати дослідження, формулюють ключові висновки та рекомендації щодо організаційно-економічних засад сталого розвитку деревообробної промисловості України.

Список використаних джерел містить 184 найменування, що свідчить про широку джерельну базу дослідження та глибоке опрацювання наукової літератури.

Додатки містять додаткові матеріали, що доповнюють основний зміст роботи та підтверджують проведені дослідження.

Дисертаційна робота вирізняється високим рівнем наукового аналізу, логічною структурою та чіткістю викладення матеріалу. Виконане дослідження є завершеним, а його результати є науково обґрунтованими та практично значущими. Робота відповідає всім вимогам, що висуваються до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

5. Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Невар Оксани Володимирівни містить значні наукові положення, висновки та рекомендації, що відзначаються новизною та мають важливе значення для розвитку деревообробної промисловості України.

У роботі удосконалено концепцію сталого розвитку деревообробної промисловості України, яка ґрунтується на інтегрованому підході, соціальній відповідальності, відповідальному лісокористуванні, циркулярній та зеленій економіці (с. 47-65). Концепція визначається як комплексна система орієнтирів, принципів та заходів, спрямованих на досягнення гармонійного розвитку галузі.

Удосконалено методичний підхід до діагностики сталого розвитку деревообробної промисловості України. Запропонований підхід охоплює чотири етапи аналізу (від оцінки сировинної бази до формування рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічних засад), враховуючи специфічні

для галузі фактори, такі як вплив війни та мораторій на експорт необробленої деревини (с. 66-77).

Запропоновано організаційно-економічний механізм сталого розвитку деревообробної промисловості на засадах циркулярної економіки. Цей механізм базується на принципах інтегрованого підходу до впровадження практик сталого лісівництва, екологічно чистих процесів деревообробки, сталого споживання продукції та налагодження партнерства між зацікавленими сторонами (с. 158-174).

Набули подальшого розвитку теоретичні основи становлення теорії сталого розвитку деревообробної промисловості, розкриті на підставі аналізу наукових праць вчених, що досліджували ефективність функціонування лісового господарства. Визначено чотири етапи формування теорії сталого розвитку деревообробної промисловості з XVII століття до сучасності (с. 29-46).

Впроваджено інтегральну оцінку сталого розвитку деревообробної промисловості України, що базується на систематизації економічних, соціальних і екологічних показників галузі, доповнених фактором експорторієнтованості та інноваційних потреб. Практичне застосування запропонованого підходу дає можливість об'єктивно оцінити поточну ситуацію, спрогнозувати майбутні зміни та надати обґрунтовані рекомендації щодо подальшого розвитку галузі (с. 121-142).

Обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо сталого розвитку деревообробної промисловості України, що включають вирішення проблем малих підприємств галузі, створення бізнес-моделей, залучення іноземних інвестицій, налагодження активного діалогу між громадами та бізнесом (с. 175-196).

Таким чином, новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, підтверджується їх обґрунтованістю, логічністю та відповідністю сучасним вимогам науки і практики. Вони сприяють розвитку деревообробної промисловості України у контексті сталого розвитку, що є особливо актуальним в умовах сучасних викликів.

6. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність дисертаційної роботи Невар Оксани Володимирівни полягає у розширенні знань щодо організаційно-економічних засад сталого розвитку деревообробної промисловості України.

Теоретична цінність підтверджується впровадженням результатів у навчальний процес Волинського національного університету імені Лесі Українки, зокрема у викладанні дисциплін «Інклюзивна економіка», «Філософія сталого розвитку» та «Економічний аналіз та моделювання процесів сталого розвитку» (довідка № 03-22/04/1181 від 18.04.2024 р.).

Практична значущість роботи полягає у розробці організаційно-економічного механізму сталого розвитку на засадах циркулярної економіки, який може бути впроваджений на різних рівнях управління галуззю (с. 158-174). Запропонований методичний підхід до діагностики сталого розвитку дозволяє об'єктивно оцінювати поточний стан та прогнозувати майбутні зміни (с. 66-77). Практична цінність підтверджена впровадженням розробок у діяльність таких підприємств, як ТзОВ «Пандейя», ТзОВ «ВКК Кайрос» та громадської організації «Інститут транскордонних ініціатив» (довідки № 24/02 від 18.03.2024, № 18 від 28.03.2024, № 79/02 від 02.04.2024).

Отже, теоретична цінність і практична значущість наукових результатів дисертаційної роботи забезпечують їх ефективне застосування для розвитку деревообробної промисловості України, враховуючи сучасні виклики та вимоги сталого розвитку.

7. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

За результатами дослідження опубліковано 13 наукових праць. У тому числі 5 статей – у фахових журналах і збірниках України, включених до міжнародних наукометричних баз. Вісім публікацій оприлюднено у збірниках наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,5 друкованих аркушів, з яких автору належить 4,72 друкованих аркушів.

Наукові публікації відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 р.

Наукові результати дисертаційної роботи Невар Оксани Володимирівни були всебічно і повно представлені у опублікованих працях, що підтверджує їх значущість та актуальність для розвитку деревообробної промисловості України. Опубліковані праці відображають високий рівень проведеного дослідження та його важливий внесок у наукову та практичну сферу.

8. Академічна доброчесність

При детальному розгляді дисертаційної роботи Невар О. В. не виявлено порушення академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації).

9. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу Невар Оксани Володимирівни, звернемо увагу на окремі дискусійні положення:

1. У розділі, присвяченому впливу війни на деревообробну промисловість, можна було б більш детально розглянути конкретні випадки та приклади, що ілюструють ці впливи, а також запропонувати більш рекомендації щодо подолання негативних наслідків (с. 121-142).

2. Хоча у роботі наведено приклади світового досвіду у сфері сталого розвитку деревообробної промисловості, варто було б більш детально висвітлити успішні кейси з різних країн, а також їхню можливу адаптацію в українських умовах (с. 146-157).

3. У деяких частинах роботи спостерігається неузгодженість у використанні термінів, зокрема, щодо визначення «сталого розвитку» та «циркулярної економіки». Було б корисно додати чіткі визначення та забезпечити їх послідовне використання протягом усього тексту (с. 29-46, 158-174).

4. У роботі присутні глибокі теоретичні обґрунтування та практичні рекомендації, але економічний аналіз міг би бути доповнений кількісними

оцінками, що дозволили б чіткіше визначити економічні вигоди від впровадження сталого розвитку (с. 66-77, 93-120).

Незважаючи на ці зауваження, дисертаційна робота Невар Оксани Володимирівни є завершеною та має значний науковий і практичний внесок у розвиток деревообробної промисловості України.

10. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Невар Оксани Володимирівни на тему «Організаційно-економічні засади сталого розвитку деревообробної промисловості України» є завершеним, глибоким та комплексним науковим дослідженням, що відповідає спеціальності 051 – Економіка.

Робота актуальна, містить значний теоретичний і практичний внесок у розвиток деревообробної промисловості України. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є обґрунтованими і достовірними, що підтверджується використанням сучасних методів дослідження та широкої інформаційної бази. Новизна роботи проявляється в удосконаленні концепції сталого розвитку галузі, методичних підходів до її діагностики та розробці організаційно-економічного механізму сталого розвитку на засадах циркулярної економіки. Теоретична цінність підтверджується впровадженням результатів у навчальний процес, а практична значущість – їхнім впровадженням у діяльність підприємств. Публікації за результатами дослідження повністю відповідають вимогам, що підтверджує високий рівень наукової роботи. Структура дисертації є логічною і послідовною, що забезпечує цілісність і завершеність дослідження. Принципи академічної доброчесності дотримані, що підтверджується відсутністю плагіату та коректним використанням джерел. Зауваження стосуються лише можливих напрямів для подальших досліджень і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

За змістом, обсягом та оформленням дисертаційна робота на тему «Організаційно-економічні засади сталого розвитку деревообробної промисловості України» відповідає вимогам наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (№40 від 12 січня 2017 р., зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України (№ 44 від 12 січня 2022 р.), а її авторка Невар Оксана Володимирівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
декан географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Юрій БАРСЬКИЙ